

50 év

A Budapest Hilton Szálloda

Hálás vagyok a Magyar Építéstechnikának, különösen Máté Klára főszerkesztőnek, hogy már több mint 11 éve lehetőséget ad számomra, hogy személyes véleményemet elmondhassam az építőipar aktuális kérdéseiről, próbáljak vitát generálni azokban a kérdésekben, amelyek foglalkoztatják a szakmát. Írásban igencsak elvétve érkezett ezekhez hozzászólás, de szóban nagyon sokan dicsérték állásfoglalásaimat, egyetértésüket kifejezve. Kevesebb bíráló megjegyzésre emlékszem, azok is ritkábban személyesen, néhányszor fogadatlan közvetítők útján érkeztek. Örültem minden észrevételnek, de azt sajnálom, hogy véleményem, amely gyakran egyezett a szakma véleményével alig talált meghallgatásra és ma sem vagyok optimista, mi észrevételezünk, javasolunk, a rendeletalkotó meg függetleníti magát ettől. Ezért is gondoltam, hogy a pályán eltöltött 50 évem visszatekintése érdeklődésre tarthat számot, hiszen a szakma hazai fejlődését végigkísérve emblemikus épületek építésében (egyebek között: Budapest Hilton Szálloda, Lauder Javne Alapítványi Iskola, Bank Center, Pólus Center West End City Center, Nemzeti Színház, Művészetek Palotája) vettem részt, a szocialista állami építőipartól, egy vegyesvállalatot át a magántulajdonú építési vállalkozásig bezárólag.

Az előző számban ígértem, hogy a Hiltonról szólok, de még vissza kell térnem a DOMUS Áruház építésére is, hiszen az idei könyvhétre jelent meg egy nagyszerű könyv „Lázár Antal építésze” címen és az abban szereplő két általa tervezett létesítményhez is szoros kapcsolat fűz. A DOMUS-nál műszaki előkészítőként, többek között a 22 méteres acél gerinclemezes tartók legyártatása volt a feladat. Abban az időben egyetlen lakatos üzem sem volt felkészülve egy ilyen szerkezet gyártására, melyre végül a csepeli Egyedi Gépgyárat sikerült rábeszélnem. A másik létesítmény, már az általam vezetett osztrák – magyar vegyesvállalat keretében a kecskeméti SPAR áruház design and built formában történt megvalósítása, melynek tervezésére Lázár Antalt sikerült felkérnem. Ez is részletesen látható a könyvben. A friss Ybl - Díjas építész tervezte azt a 6 lakásos társasházat is (1978), amelyet magán erővel, társasházi formában, benne egy lakást magamnak építettem és ahol ma is van tulajdonom. Az alkalmazott anyagok, megoldások igen időtállóak bizonyultak és ma is kiváló állapotban van az épület.

A Budapest Hilton Szálloda építésében a részvételt 1973-ban kezdtük meg. A Középvételező Vállalat részéről Bálint István kiváló és gyakorlott építésvezető kollégám kapta az irányító feladatot, rám az előkészítés vezetését bízta. A névazonosság véletlen volt, mely sokszor keveredést is okozott, de azzal együtt a kezdeti helykeresés, helyezkedés után harmonikus együttműködés alakult ki közöttünk. Munkánk a tervezési konzultációkkal kezdődött, melynek során sikerült meggyőznünk a Középvételező Vállalat tervezőit, különösen Pintér Béla építész tervezőt, arról, hogy racionális, egyszerűbben kivitelezhető és nem utolsó sorban szervezési és üzemeltetési szempontokból is megfelelő épületet tervezzen. Egy kicsit érvényesült az akkori időben és a későbbiekben is még hosszabb ideig tartó kivitelezői dominancia (valamennyire hasonlít a mai állapotokhoz) és az eredeti terv szinte teljesen átformálódott. Nem volt egyszerű helyzet, mert természetesen be kellett tartani azt a hihetetlenül vastag és részletes leírást, melyet Hilton Standard-nek hívtak és sok köztételt tartalmazott. Nekünk nem volt az előírásoknak megfelelő 3,6 m fesztávú alagútszalunk, meg kellett rendelni, a várbeli korlátozott épületmagasság miatt, külön felmentés alapján megengedett 2,5 méteres belmagasságra gyártatott SCAN-FORM acél alagútszaluzatot. Ennek következtében átalakult

az alaprajz, véleményem szerint előnyére. Rendezettebb, áttekinthetőbb lett. Megváltozott a homlokzat is. Pintér Béla meg szeretne volna ismétetni a nem olyan régen lebontott Kossuth téri MTESZ székház kőrizalitos megoldását, amelyet nagyon sok garanciális problémája miatt nem vállaltunk. (A függőlegesen egymásra helyezett kősípok a napsütés hatására összefeszültek és lepotyogtak.) A BVM közreműködésével a homlokzatot vasbeton festett felületű, előregyártott szendvics, ún. koporsó elemekkel oldottuk meg. Az építészeti tömegalakítást a korabeli sajtó sokat támadta, de mára már a világörökség részét képező látvány elfogadott része lett. Az építés mai szemmel szokatlanul hosszan húzódott el, 4 évet tartott, az átadására 1976. december 31-én került sor. Addig sok váratlan műszaki feladatot produkált, elsősorban a helyszínen. A Hess András téri domonkos rendi kolostor megmaradó falát faszerkezetű bulldogtárcsákkal összefogott nehézállvánnyal fogtuk meg. (Tudja-e ma valaki milyen az a bulldog tárcsa?) Szerencsére, mert a mögötte lévő épületszerkezet elbontása után kiderült, hogy a fal nincs lealapozva. Ezt pótolni kellett. A talajmechanika az Északi szárny alatt tömör sziklát jelzett, az oda elképzelt két oldalról 7,5 – 7,5 méter fesztávú földem közbenső pillére alatt csak egy konzolosan kinyúló szikla volt, alatta, mellette török kori pincemaradványok. A pillért ki kellett váltani egy 15 m fesztávú 1 m x 2 m-es gerendával. Időt rabló, technikailag is embert próbáló kivitelezési feladatot kellett megoldanunk. A pince helyén borozó létesült. Számtalan egyéb műszaki probléma is nehezítette munkánkat. Folyamatos tervezés folyt, sok változás volt a belsőépítészetben és az építészeti csomópontok kialakításában. Ma is látható az a süttői kőbányából ide fuvarozott szikladarab, mely a báltermi bejárat, a garázslejáró és a Mátyás templom felőli út csomópontját volt hivatott megoldani, eltakarni. Ez az építésvezetőnk ötlete és megoldása volt. A belsőépítészek előszeretettel terveztek be sok helyre romániai ruszicai márványt, melyet a ceaușescu-i külön-utas politika csak az akkoriban nehezen hozzáférhető keményvalutáért, történetesen amerikai dollárért akart eladni. Igazgatónk eljárt az illetékeseknél és azt mondtuk, hogy ha már dollárt kell érte adni, akkor inkább carrarai márványt veszünk Olaszországból. A Budapest Hilton Szálloda építése izgalmas, számomra emlékezetes, sok tanulsággal, később hasznosítható élménnyel járó munka volt. A Duna Szálló után rész vehettem a második nyugati rendszerű és színvonalú létesítmény építésében is.